

BORGENSKRIFT, f. 3. Särskilt skriftlig förbindelse, hvarigenom någon ikläder sig ansvar som borgen (bem. 2) för en annan.

BORGENSUMMA, f. 1. (mindre brukl.) Den summa, för hvilken en borgesman förbundit sig att ansvara.

BORGENSUNDERSKRIFT, f. 3. Underskrift på skuldsedel o. d., hvarmedelst man ikläder sig ansvar för annans skuld.

BORGENÅR, m. 3. Person, till hvilken man är skyldig penningar, vare sig genom lån, köp eller på grund af någon slags förbindelse. *En af hans b-er. B-erne hafva beslutat, att massans fasta egendom skall försäljas.* — *Syn.* Fordringsägare, Kreditor (mest i plur.).

BORGÄRSED, m. 3. Ed, som fordringsägare aflägger inför domstol, för att styrka riktigheten af sin fordran.

BORGERLIG, a. 2. 1) Som tillhör eller har afseende på borgarståndet (bem. 1 o. 3). *B-t yrke, b. rörelse, näring*, som drifves i en stad af personer, hvilka tillhöra borgarståndet. — 2) Som tillhör eller har afseende på samhället i allmänhet. I vissa fall liktydigt med Medborgerlig. *Den b-a sammanlefnaden*, lifvet i samhälle, samhällslefnaden. *B. skatt och tunga*, som åligger någon i egenskap af samhällsmedlem. *B-t krig*, inhördes krig emellan samhällets egna medlemmar. *B-a rättigheter*, sådana som man äger i egenskap af statsborgare. *B. död*, tillstånd, då någon är utesluten ifrån åtnjutandet af borgerliga rättigheter. — 3) a) Tillhörande civila embetsmannaklassen, borgarståndet eller ståndspersonsklassen (i rättsats till adel, militär och prester). *Till festen voro öfven några b-a personer inbjudne. B-t embete. B. tjenst, syssla. B-a värf.* — *Syn.* Civil. — b) (både i god och dålig mening) *Se Borgaraktig, 2. Föra ett b-t lefnadssätt*, lefva enkelt, tarfligt; äfv. snålt. *B-a tänkesätt, fasoner. B-t skick, väsende.* — 4) (i tidsräkningen) *B. tid*, det vanliga sättet att räkna dygnets timmar ifrån midnatt till midnatt, i tvenne omgångar af tolf timmar för hvarje. Brukas i motsats till Nautisk och Astronomisk Tid.

BORGERLIGHET, f. 3. Egenskapen att vara borgerlig i bem. 3, b.

BORGERLIGT, adv. På borgerligt sätt (se *Borgertig, 3, b. Lefva b. Spela b.*, spela lågt spel. — *Syn.* Borgaraktigt.

BORGERSKAP, n. 5 o. 3. Samteliga borgarne i en stad, betraktade såsom corps. *Stockholms b. B-ets kavalleri och infanteri.*

BORGERSMAN, m. 3. pl. — män. Borgare (bem. 1). Är numera något föråldradt, men brukas stundom såsom ett finare uttryck för Borgare, och alltid i god mening. *En allvarsam, hederlig, redbar och rättshaffens b.*

BORGESMAN, m. 3. pl. — män. *Se Borg- en, 2.*

BORGFÖGDE, m. 2. pl. — fogdar. 1) Person, som hade öfveruppsendet på en borg. — 2) Hofmästare på ett furstligt residensslott.

BORGFRED, m. 3. sing. Den säkerhet, som man, i kraft af vissa privilegier för sådana ställen, njuter inom Konungens borg, d. v. s. inc.n ett visst område vid kongliga slott eller annan plats, som sålunda är fridlyst.

BORGGREFFE, se *Burggreffe*.

BORGGÅRD, m. 2. Gården innanför murarna af en borg, ett slott, vare sig kongligt eller enskilt. *Gripsholms slott har två b-ar. Yttre och inre b-en.*

BORGERRE, m. 2. pl. — herrar. Ägare af en borg. Brukas endast i fråga om medeltidens förhållanden.

BORGLÄGER, n. 3. (hist., gam.) 1) Vinterläger. Hade sitt namn deraf, att det alltid var befästadt och liknade en borg. — 2) I sednare tider betecknades dermed, hvad numera benämnes Inqvartering.

BORGMÄSTARE, m. 3. Embetsman, som står i spetsen för en stads styrelse. *I Stockholm voro fordom fyra b., nämligen justitie-, handels-, embets- och byggnads- samt politie-borgmästaren. B. och råd*, borgmästaren jemte bisittarne i rådhusrätten eller rådmännen. — 2) *Romersk b.*, uttryck, som fordom begagnades för Romersk Consul.

BORGMÄSTARINNA, f. 1. Hustru åt eller enka efter en borgmästare.

BORGMÄSTARSTENÅR, m. 2. pl. Den rad af större stenar, som löper på midten längs utåt en stenlagd stadsgata.

BORGMÄSTARSYSSLA, f. 1. En borgmästares (bem. 1) embete.

BORGMÄSTERSKAP, n. 3 o. 3. En borgmästares embete, värdighet, förrättningar och göromål.

BORGNING, f. 2. (mindre brukl.) *Se Borgande.*

BORGRÄTT, m. 3. Domstol, särskilt bestående för ett kongligt slott, dess embets- och tjenstefolk, samt för handläggande af alla mål, som angingo borgfreden (se d. o.). Hade sin upprinnelse från de forna borgherrarnes rättighet att sjelfve skipa lag och rätt öfver sina underhafvande.

BORGSTAG, n. 5. (sjöt.) Tåg, som är något smäckrare än fasta staget och kan ersätta detta, i fall det skadas.

BORGSTROPP, m. 2. (sjöt.) Den svåra stropp, vanligen af jern, hvori en underrå hänger.

BORICKA, f. 1. (af det franska *Bourrique*) Ett slags äsna. *Dum som en b.*

BORNERA, bårnera, v. a. 1. (fr. *Borner*) Inskränkta, begränsa. — V. n. Fradga sig. *Champagner b-r.*

BORNERANDE, a. p. 1. Säges om dricka, vin, som har den egenskapen att fradga sig, när det isläs.

BORR, m. 2. o. n. 3. Verktyg, bestående af ett smalt jern (Borrjern, Borrklinga), nedtill mer eller mindre spetsigt, urhålkadt och med hvassa kanter, samt upptill fästadt i ett träskaft; begagnas till att genom spetsens vridning rundt omkring uti ett föremål (trä, sten, jern) deri göra runda hål. Nyttjas af snickare, timmermän, m. fl. Grofvaste sorten deraf kallas Nafvare. Är för öfrigt af flera olika slag, såsom Bergborr, Spetsborr, Drillborr, Förborr, Kanonborr, Svickborr, m. fl., hvilka ses på sina ställen. [Bårr.]

BORRA, v. a. o. n. 1. 1) Medelst borrhåll göra hål: a) (aktivt) *B. hål i, genom något. B. trä, sten, jern. B. en kanon, en bösspipa*, medelst borrhning göra dem ihåliga, så att de kunna begagnas till skjutning. *B. igenom*, medelst borrhåll göra ett hål, som går tvärs igenom ett föremål, så att man kan se dagern derigenom (*Genomborra* brukas endast i fig. mening). *B. i sank*, genom borrhning göra hål i ett fartyg, så att det sjunker. *B. om*, medelst borrhåll ånyo, då det gamla på något sätt blifvit tappat; äfv. göra hål på annat ställe i ett föremål eller åt annat håll. *B. upp*, medelst borrhåll göra öppning på något (t. ex. en tunna), äfv. *B. upp ett hål*, göra det fullt färdigt. *B. ur*, se *Urborra. B. ut*, genom en gröfre borrhåll göra ett förut varande hål i ett föremål ännu vidare, t. ex. *b. ut en kanon*;